№ 29 Пятніца 31-га сьнежня, 1926 г. м Вільня Год I

# Беларускае Слова



Выходзіць раз у тыдзень

Цана нумару 20 грош.

**Нацыянальнае адраджэньне.—Тэрыторыяльная і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнасьці.—Шырокі дэмократызм.—Барацьба з комунізмам.—Нацыянальная царква.—Краевая згода.—Далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй.**

Падпісная цана на 1 месяц 1 зл.
„ „ 3 „ 2 зл. 50 гр.
Заграніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno ul. Fabryczna 39.
Рэдакцыя адчынена ад 12—2 гадз. штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам—20 гр.
„ сярод тэксту —25 гр.
„ на апош. стар.—20 гр
за радок нонпарэля.

# НОВЫ ГОД.

Ідзе Новы 1927 год. Спрадвеку паводле старадаўняга звычаю, людзі аглядваюцца ў гэтую хвіліну на стары, пражыты год і робяць пляны на новае лепшае жыцьцё.

Глянем і мы ў стары год і паправуем паставіць гороскоп Беларускага Народу на 1927 год.

Хто ня ведае, што 1926 год быў для беларусаў можа найбольш цяжкім з усіх апошніх гадоў. Жалезная хьена-пястоўская пятля заціскала Беларускі Народ. Была задушана маладая беларуская школа. Пасунулася на нашыя землі хмара чужынцаў — асаднікаў. Паліцыйны, а часта і адміністрацыйны праізвол перайшоў усялякія межы, дапусьцімыя ў парлямэнтарнай Дзяржаве. Пачалі рабіцца спробы штучнага націску на веру нашых бацькоў. У гэтым „крыжавым паходзе на крэсы" з мэтай полёнізацыі і дэнацыяналізацыі Беларускага Народу, адны партыі канкуравалі з другімі... Праўда з боку групаў дэмакратычных і сацыялістычных мы чулі многа пекных словаў, але рэальных здабычаў народ наш ня толькі ня меў, а нават, здабытае раней, траціў. Аднак жа мусім з гордасьцю сканстатаваць, што народ наш ня толькі не паддаўся дэнацыяналізацыі і асыміляцыі, а наадварот: уціск толькі згрудзіў народ, узмацаваў у ім нацыянальную сьвядомасьць. І вось народ безабаронны, пакрыўджаны пачаў шукаць ратунку... Ня спаў і ўважна сачыў за ўсім, што рабілася на Заходняй Беларусі Чырвоны Сусед

Там на Усходзе пачаўся тварыцца псэўда—беларускі Пьемонт. Адтуль палілася зараза комуністычнай прапаганды, палілося ракою бальшавіцкае золата.. Знайшліся адпаведныя людзі—вырасла „Грамада"! Сытуацыя камплікавалася... Але... Грамыхнуў пярун!

Акутаны дымкай гэройства і гістарычна— рыцарскай байкі, выйшаў на шырокі палітычны шлях, чалавек вялікага палітычнага размаху, чалавек вялікай адвагі і волі, які ўсім сваім жыцьцём даказаў, што свае думкі, свае ідэі ён прызвычаіўся апіраць на чынах.

Маршалак Піілсудскі яшчэ ў 1919 годзе сказаў словы, якія павінны быць на штандарах, пад якімі могуць зыйсьціся два братнія народы—польскі і беларускі.

„Вольныя з вольнымі"—сказаў сын нашае зямлі Пілсудскі ў 1919 годзе!

І забілася сэрца мільёнаў беларусаў, калі выйшаў ён на вуліцу з аружжам ў руках у маю 1926 года, галасна заявіўшы, што „зашмат несправядлівасьці ў Дзяржаве"...

І ўсе чакалі зьменаў Чакаў і Беларускі Народ.

Праўда, прайшло доўгіх 7 месяцаў.

Але цяперака напярэдадні Новага Году мы чуем, што зьдзейсьненьне нашых надзеяў наступае.

Урад Пілсудскага гатуе рэформы для беларусаў.

Не раз на старонках нашае газэты мы казалі, што рэформы гэтыя *зусім ня прыйсьці ня могуць*. Што супольная карысьць, а перад усім карысьць для самае Польшчы прымусяць Урад, ня гледзючы на ўсялякія перашкоды і зацягваньні, пайсьці на вырашэньне беларускай праблемы. І вось сяньня ў мамэнт, калі Польшча ў сваім вонкавым палажэньні акружана актыўнымі ворагамі; калі яшчэ нядаўна з Горнага Сьлёнзку надыйшлі небясьпечныя весткі аб рэзультатах муніцынальных выбараў; калі бальшавіцкі Менск сягае сваімі ўплывамі ў Заходнюю Беларусь; калі, нарэшце, ў гэтых днях здарыўся пераварот у Літве, выдвінуўшына чале ўлады выразна актыўна — антыпольскія групы пямецкай арыентацыі—ў гэты мамэнт Польшча павінна быць унутранна дзяржаўна—моцнай і адзінай. Павінна быць ідэя, якая злучыла бы ў адно адзінае ўсе нацыянальнасьці Польшчы. Папярэдняя консолідацыя унутраных сілаў Польшчы па прынцыпу польскага нацыяналізму пацярпела поўны крах.

Дый і як гэта можа быць пры прысутнасьці $^1/_3$ грамадзян іншых нацыянальнасьцяў?

І гэніяльны Пілсудскі пачаў консолідацыю сілаў па іншаму прынцыпу—прынцыпу справядлівасьці, саюзу і згоды ўсіх народаў Польшчы. А той факт, што Пілсудскі зьбіў з дзяржаўных пазыцыяў і адабраў панаваньне ў эндэцыі, якая нас ніколі і за людзей ня лічыла—ясна нам паказаў куды ідзе адзіны шлях беларускага народу. У інтуітыўным зразуменьні настрояў і плянаў Пілсудскага, у поўнай сьвядомасьці свайго чыну, Беларуская Рада, яшчэ 15 мая г.г. рашуча выбрала свой шлях. А Беларускі зьезд Заходняй Беларусі 27 чэрвеня гэты крок Рады сцьвердзіў.

У сяньня, уступаючы ў Новы 1927 год, мы глыбока праконаны, што новы год прынясе і Беларускаму Народу добрыя навіны — што прыдуць доўга чаканыя рэформы.

А адначасова мы зусім сьвядомы і таго чыну, якім мы—палітычны напрамак сучаснага руху беларускага вяжам з вялікімі ідэямі магутнага рулявога сучаснай Польшчы,сына нашай зямлі. Консолідацыя ўнутраных, здаровых сілаў у Польшчы каля агульна людзкага Ідэалу, каля чыстага імені распачалася. Яна адбудзецца. І Беларускі Народ у гэтай консолідацыі ўдзел прыме, займаючы ў Дзяржаве належное яму па праву і згоднае з яго нацыянальным гонарам—мейсца.

Усіх нашых Сябраў, б. вучасьнікаў Зьезду Заходняй Беларусі і Чытачоў віншуем з Новым Годам!

*Беларуская Нацыянальная Рада*
*Т-ва „Прасьвета".*
*„Беларуская Хатка".*
*Рэдакцыя „Беларускае Слова".*

## Далейшы развал гурткоу Грамады.

Развал Грамады пад уплывам сэкрэтарыятаў і прэсы Рады захватвае ўсё больш шырокія кругі. Гэтак у павеце Несьвіском развал гурткоў прыняў масавы характэр. Сяляне кідаюць гурткі і пагалоўна з іх выпісваюцца, так што скора ўвесь павет ачысьціцца ад грамадаўска-пралетарскіх гурткоў.

Гэтак у павеце Несьвіскім усьлед за 3-ма пададзенымі у папярэднім нумару, разваліліся яшчэ 7 гурткоў!. Развал з паветаў Несьвіскага і Слонімскага перакінуўся да павету Наваградзкага. Гэтак зьліквідаваны галоўны сэкрэтарыят у м. Дзятлаве і *усе сябры выпісаліся з партыі.*

Сумліву быць ня можа: Грамадаўская арганізацыя трашчыць!
Адліў ужо пачаўся і ідзе па ўсей лініі, захапляючы усё новыя районы. У добры час!.

# Палітычны агляд.

Найбольшым палітычным здарэньнем апошніх дзён зьвярнуўшым на сябе ўвагу ўсей Эўропы, зьяўляецца вайсковы пераварот у Літве. Уначы з 16 на 17 гэтага месяца ковенскі гарнізон на чале з маёрам Плехавічусам збунтаваўся і бяз выстрала заняў усе дзяржаўныя і мястовыя інстытуцыі. Скора на старану паўстанцаў перайшлі гарнізоны і ўсіх іншых гарадоў. Гэткім чынам быў скінуты папярэдні ўрад Слезэвіча і на яго мейсца пастаўлены новы Ўрад Вальдэмараса.

З першага пачатку хадзілі самыя супярэчныя вэрсыі аб характары і мэтах перавароту, пакуль прадстаўнікі новага ковенскага Ўраду ня высьнілі афіцыяльна прычын і мэтаў гэтага паважнага факта. Перш—наперш трэба запамятаваць, што ковенскі вайсковы пераварот зусім нанамінае маёвы пераварот у Варшаве, з той толькі розьніцай, што ён мае выразна фашыстоўскі характар і быў зроблены бязкроўна. Тлумачыцца гэта, па першае, вельмі добраю яго падгатоўкаю і, па другое, — надта спрыяючымі абставінамі. Як палітычная, гэтак сама і эканамічная сытуацыя Літвы вельмі цяжкая. Край завітаў у гэтым годзе вялікі няўраджай. Выразна землябробскі край мусіць увязьці з-за граніцы прынамся на 9—10 мільёнаў даляраў збожжа, у той час як увесь абег гатоўкі ў краі складае калі 80 мільёнаў літаў, ці 8 мільёнаў даляраў.

Гэткім чынам папярэдні ўрад Слезэвіча, апіраючыся на сацыялістычна-радыкальныя партыі ковенскаго Сойму апынуўся ў вельмі цяжкіх унутраных гаспадарча-палітычных варунках. Але замест таго, каб шукаць вернага выхаду з сытуацыі, урад Слезэвіча какетаваў з маскоўскімі і сваімі ўласнымі бальшавікамі, чым паглыбляў яшчэ больш унутраны крызіс. Комуністы паднялі галаву і адкрыта рыхтаваліся да дзяржаўнага пераварота. Быў нават вызначаны дзень на 20 сьнежня, калі-б не папярэдзіў яго пераварот Плехавічыуса. І апошняй кропляй, перапоўніўшай чашу народнай цярплівасьці, быў літоўска радавы трактат узаемнай неагрэсыі, нічога не даўшы Літве, апрача падрыва яе аўтарытэта за граніцаю. Гэткім чынам для нацыянальна мысьлячых элемэнтаў было ясна, што трэба ліквідаваць урад Слезэвіча і „Керэншчыну", пакуль ня позна, пакуль комуністы не апанавалі пры помачы Масквы ўраду. Гэтым і тлумачыцца тая лёгкасьць і хуткасьць, з якою ковенскі гарнізон зрабіў пераварот.

З вышэй гаворанага відаць, што літоўскі пераварот мае выключна ўнутраныя прычыны і зьяўляецца рэакцыяй проці комуністычнай паг-

розы. Гэтым самым адпадаюць фальшывыя весткі, якія распускаюцца маскоўскімі правакатарамі аб тым, быццам пераварот у Коўні быў падгатаваны Маршалкам Пілсудскім, з тым, каб прылучыць Літву да Польшчы. Гэтым бальшавікі хочуць пералажыць з хворай галавы на здаровую. На гэтым пераваротце больш усіх страціць Польшча, бо як Сметона, выбраны цяпер прэзыдэнтам Літоўскай Рэспублікі, гэтак сама і новы прэмьер Вальдэмарас лічуць, што Вільня павінна быць адабранай ад Польшчы. Найбольш скарыстае з літоўскага перавароту Нямеччына, бо Сметона зьяўляецца найбольшым яе прыхільнікам. Калі ў 1918 г. была аб'яўлена немцамі незалежнасьць Літвы і створана гэтак званая „Тарыба", дык на чале яе быў пастаўлены Антон Сметона які пры падтрыманьні войска зрабіўся прэзыдэнтам.

Літоўскія падзеі не застануцца без уплыву на суседзяў Літвы. у першую чаргу на Польшчу, Латвію і Эстонію. Гэта служыць добрым прыкладам таго, як небясьпечна дружыць з бальшавікамі і можа быць будзе перасьцярогай для тых, хто пакладае свае надзеі на супрацоўніцтва з маскоўскімі правакатарамі. Але з другога боку гэта будзе пакусай для фашыстаў у другіх дзяржавах, што так-жа не давядзе ні да чаго добрага.

Сяцыялісты, нядаўна перайшоўшы ў рэзкую апазыцыю да ураду маршалка Пілсудскага, на гэтых днях пераглядзелі сваю тактыку, яшчэ раз падкрэсьліўшы сваё поўнае даверра да асобы маршалка Пілсудскага, далей заклікаюць да ўзмацненьня агульна дэмакратычнага фронта, які мусіць быць проціўстаўлены фашыстаўскаму.

Нядаўна адбылася рэорганізацыя правіцы. Разьбітая Пілсудскім эндэцыя робіць спробы, шляхам гучных назваў і палітычных выклікаў перафарбавацца ў новую адзіную партыю над назвай: „Лагэр Вялікай Польшчы". На чале гэтага „лагэру" стаў вядомы эндэк Раман Дмоўскі. „Лагэр" адразу заняў варожую пазіцыю ў адносінах да ўраду Пілсудскага. Унутраная структура „лагэру" мае быць падобна фашыстаўскай з сваей ерархіяй, строгай дысцыплінай і г. д. Але гэтыя спробы нічога ня варты, бо ўсе здаровыя сілы, а галоўнае—ўся армія, на старане Пілсудскага,

Адначасна адбылася зьмена кабінэтаў у Латвіі і Фінляндыі. На гэтым факце трэба больш застанавіцца дзеля таго, што як у Латвіі, гэтак сама і ў Фінляндыі стаяць на чале сацыялістычныя ўрады у першай на палавіну, а ў другой выключна сацыялістычны Пасьля адстаўкі латвійскага ўраду місія стварэньня новага была даручана жыду сьяністу Нураку. Але апошні быў настолькі дальнавідным, што адмовіўся ад гэтай місіі, узяўшы на сябе толькі працу стварыць парляманцкую падставу для новага ўраду. І дзякуючы яму паўстаў новы ўрад. Скуйенікса, у якім 9 міністэрскіх партфэляў трымаюць сацыялісты-меншавікі. Сам прэмьер сацыяліст і сацыяліст гэтак сама міністар загранічных справаў Фэлікс Тэлента.

Новы ўрад Скуйенікса пры першым сваім прадстаўленьні сойму атрымаў вотум даверра большасьцю 52 галасоў проці 36. У сваей праграме ён абецаў шырокія рэформы. паміж іншым адлучэньне царквы ад дзяржавы Але невядома, як яму ўдасца зьдзейсьніць гэтыя рэформы, бо з пераваротам у Літве латвійскія фашысты таксама заварушыліся. Нават распаўсюджылася веска аб раскрыцьці ў Рызе фашыстаўскага загавара накшталт ковенскага. Гэта тым болей магчыма, бо новы меншавіцкі латвійскі ўрад ідзе на дарозе літоўскага Слезэвіча: пачаў перагаворы з бальшавікамі аб гарантыйным пакце і гандлёвым трактаце. Толькі сумны канец Слезэвіча і прэзыдэнта Грыніуса змусілі Скуйенікса трохі прызадумацца.

У Фінляндыі-ж стварыўся чыста сацыялістычны ўрад Паннэра. Трэба сказаць, што ў Фінляндыі ўплыў сацыялістаў вельмі моцны. Тлумачыцца гэта тым, што Фінляндыя зьяўляецца не земляробскім краем. 33 прац. вясковага насяленьня ня маюць зусім зямлі і гаспадаркі, і 24 прац. працуюць на арэндаванай. Дзеля гэтага сацыялізм пачаў хутка расьці. У 1907 г. сац дэмакраты здабылі 37 прац. усіх галасоў, ці 70 мандатаў, у 1908 г.—71 мандаты, 1909 г.— 74, 1911 г.—87 і ў 1913 г.—96 мандатаў. Але ў 1918 г. дзякуючы бальшавікам, захапіўшым часова Фінляндыю ў свае рукі, сацыялізму быў нанесяны вельмі моцны ўдар. Гэн. Маннэргэйм пры дапамозе немцаў ачысьціў край ад бальшавікоў і пачаў тэррор проціў сацыялістаў. Але з часам гэты так званы „белы тэррор" спыніўся і сацыялісты паволі пачалі ізноў узмацняцца. Па выбарах у 1922 г. яны здабываюць 53 мандаты, а ў 1824 г.—60 мандатаў. Склад цяперашняга фінляндскага сойму наступны: сацыялісты—60, комуністы—18, аграры—44 і кансэрватары — 38. Як відаць адсюль, сацыялісты ня маюц абсалютнай большасьці. Тым ня меней яны стварылі цэлы кабінэт з адных сацыялістаў. Адно толькі гаворыць на карысьць фінляндскіх сацыялістаў, што яны менш другіх сваіх „таварышоў" какетуюць з бальшавікамі, спрабаваўшы іх рэжым на сваей сьпіне. Нарэшце сацыялісты ў Фінляндыі ня страшны, бо адначасна там вельмі моцная і добра арганізавана буржуазія

N.

# Апошнія навіны.

## У Польшчы.

НОВЫ ПАЛЕСКІ ВАЯВОДА. На становішча Палескага ваяводы вызначаны Крогэльскі, б. кіраўнік гэтага ваяводзтва.

П. П. С. НЯ ПЕРОЙДЗЕ Ў АПАЗІЦЫЮ ДА УРАДУ. Усе спадзяваліся, што Польская Сацыялістычная партыя, пасьля выхаду міністра Марачэўскага з гэтае партыі пяройдзе ў апазіцыю да ўраду.

Аднак П. П. С. ў апазыцыю не перайшла і надалей падтрымлівае ўрад.

ЗЬМЕНА Ў ПОЛЬСКА-УКРАІНСКІХ АДНОСІНАХ. Польскія левыя газэты падалі вестку, што хутка распачнецца арганізацыя ўкраінскае вышэйшае школы ў Польшчы. У выпадку адчыненьня ўкраінскага ўнівэрсытэту, да Польшчы прыехала-б шмат украінскіх вучоных і прафэсароў, якія знаходзяцца на эміграцыі.

СКАСАВАНЬНЕ ПРЭСАВАГА ДЭКРЭТУ. На адным з апошніх паседжаньняў Сойм пастанавіў скасаваць прэсавы дэкрэт, выданы Прэзыдэнтам Рэспублікі

ЗАБАРОНА ВЫВАЗУ ЗБОЖЖА. Урад маніцца забараніць вываз збожжа за граніцу, каб не падняліся цэны на яго, і каб ня было нястачы ў краі.

ЗВАЛЬНЕНЬНЕ ПАСЛА БАРАНА Беларускі пасол Сяргей Баран быў засуджаны на Беластоцкім працэсе на 4 гады катаргі. Сваю кару ён ужо блізу адсядзеў—бо засталася яшчэ сядзець толькі пяць месяцаў.

Беларускія газэты нядаўна падалі вестку аб тым, што ён ужо выпушчаны на волю.

ВЫПАДКІ Ў ДЗЬВІНАЖУ. У месьце Дзьвінажу (Усходняя Малапольска) дайшло да крывавае сутычкі паміж работнікамі і паліцыяй. Ужо ў лістападзе работнікі тамашніх капальняў забаставалі, патрабуючы дабаўкі ў 100 працэнтаў. Прамыслоўцы адмовілі. Тады работнікі забаставалі. Аднак прамыслоўцы не здаліся і нанялі штрэйкбрэхэраў І ў хуткім часе дайшло да разрухаў. Гэтак 21 сьнежня работнікі напалі на паліцыю, якая пільнавала капальні. Абкіданая каменьнямі паліцыя была прымушана адказаць залпам. У рэзультаце забіты 3 работнікі і раняна 2 работнікі і 5 паліцыянтаў.

МАГЧЫМАСЬЦЬ ЗЛУЧЭНЬНЯ „ВЫЗВАЛЕНЬНЯ" з „СТРОННІЦТВАМ ХЛОПСКІМ". Соймавы клюб „Стронніцтва хлопскего" зрабіў прапазыку Вызваленьню, каб злучыць абедзьве партыі. Вызваленьне пакуль-што адказу не дала.

ПОЛЬСКА-НАРВЕЖСКІ ГАНДЛЕВЫ ТРАКТАТ. 22 сьнежня ў Варшаве падпісаны гандлёвы трактат паміж Польшчай і Нарвэгіяй

ТЭРМІНЫ „РУСКІ" і „УКРАІНСКІ". Да гэтага часу ўсе дзяржаўныя ўстановы, апіраючыся на языковай уставе, ужывалі тэрмін: не ўкраінскі а рускі

У выніку гэтага часта здараліся непаразуменьні паміж дзяржаўнымі ўстановамі і прыватнымі арганізацыямі. Цяпер міністэрства ўнутранных справаў выдала распараджэньне, у якім выясьняе, што прыватныя ўстановы маюць поўнае права ўжываць тэрмін: украінскі, а ўлада павінна іх легалізаваць.

НОВЫ ЎКРАІНСКІ ТЫДНЕВІК. Выйшаў у Варшаве № 1 новага украінскага тыднєвіка „Украінская Ніва". Тыднєвік высоўвае лёзунгі аб'еднаньня ўсіх кірункаў украінскае палітычнае думкі для ўтваржэньня будучае ўкраінскае дзяраўнасьці, паразуменьня дэмакратыі украінскай з демакратыяй польскай, лёяльнасьці да польскае дзяржаўнасьці, падтрыманьня ўкраінскіх прасьветных, гаспадарчых і царкоўных арганізацый, удзелу украінцаў у жыцьці самаўрадаў, украінізацыі праваслаўнае царквы і кансалідацыі ўкраінскага народу.

## За граніцай.

СЬМЕРЦЬ ЯПОНСКАГА ІМПЭРАТАРА. Памёр 15 сьнежня японскі імпэратар, або мікада.

СЬМЕРЦЬ ПАШЫЧА, Памёр ад апоплексіі прэм'ер-міністар Югаславіі Мікола Пашыч.

Пашыч быў найвыдатнейшым сэрбскім палітыкам. Ен вельмі шмат папрацаваў на шляху стварэньня Сэрбіі і аб'еднаньня яе з славенцамі і харватамі. Нязьлічаныя натоўпы народу праважалі ягоную труну на могілкі. На хаўтурох было сказана шмат прамоваў у якіх абгаварывалася дзеяльнасьць Пашыча.

Сьмерць Пашыча — гэта вельмі вялікая утрата для Югаславіі.

КІТАЙ. Нарэшце, здаецца, ужо закончылася хатняя вайна ў Кітаю. Але відаць не надоўга, бо ні адна старана аканчальна не здалася. Пераміры́е зроблена толькі дзеля таго, каб адпачыць. Дык можна чакаць, што хутка вайна ізноў загарыцца

Есьць весткі і аб тым, што на Радавай граніцы концэнтруюцца рад а-

---

### Маленькі фэльетон.

# У Менскім трыбунале.

„Вядомы беларускі артыста і драматург Фр. Аляхновіч па нрыездзе ў Менск стаўся арыштаваным і засуджаным у вастрог на 1 год, а прыймаючы пад ўвагу зьмягчаючыя абставіны выпушчаны на вольнасьць"...

З віленскіх газэтаў.

Калі ўвялі падсуднага—ў кацялку і ў чорным элеганскім пальце з цікавым каўнерам—ўся саля Народнага Суда, паўнюсенькая народу, зашумела, заварушылася.. Пачалі аглядвацца, паўскаквалі з мейсц і на'т паўлязалі на крэслы, а ён, залажыўшы рукі ў кішэні, хуткім крокам, быццам кудысь сьпяшаючы, прайшоў праз салю і ўсеўшыся побач з абронцай, прыплюшчанымі вачыма гэтак сама пачаў азіраць публіку,.. З заду сталі два міліцэйскіх..

— Бач ты! Буржуй зусім!—пачаліся гутаркі ў салі...

— І бяз вусоў—напэўна камісар!...

— Не!... Які тамака камісар!—артыста нейкі... кажуць, быццам на'т пісьменьнік драматург...

— І заштo-ж гэта яго?!...

— Нібыта шпег польскі...

— Які шпег! Гэтя-ж беларус, наш..

— Беларус, але палякафільскі..

— Кажуць быццам нейкую Тымчасовую Раду хацеў тутака адчыніць...

— Бачыце?! Тымчасовую Раду?! І побач з Саўдэпамі?!...

— Не грамадзяне, не за Раду, а кажуць быццам за нейкія авансы ці авансікі... якія-ж гэта авансікі?!..

— А хто яго ведае!... Вось судзіць будуць, дык і дазнаемся..

Зусім іншыя, але не гутаркі, а думкі праняськліся за судзейскім сталом:

— Бач, ад'еўся як бораў — падумаў Старшыня—добра ім тамака жывецца за граніцай... І па якое ліха лятуць да нас, як мухі на мёд!... Падумаеш, нямашака ў нас сваіх артыстаў, дый і пісакаў хопіць!...

— Вось бы вам Сяргей Іванавіч гэтакае пальто—шапталіся сэкрэтары—як раз бы падыйшло...

— Даслужышся тутака да пальта!... Чакай...

— А дадзём яму сёньня фэфэру!

Падумаў абвінавацель — не паглядзім, што вядомы драматург і ня гэтакіх яшчэ засуджавалі...

А ў пярэдніх радах, дзе сядзелі беларускія пісьменьнікі, артысты Дзяржаўнага тэатру і экспэрты па палякафільствуючаму пытаньню спаткалі ўваход падсуднага досыць прыхільна... Віталі на'т з далёка — хто рукі падыймаваў, хто тайкі, а калі прадстаўніца дзяржаўнага хору Любачка—гэтая маленькая пухлінькая Любачка, з букетам нейкіх чырвоных кветкаў і з апушчанымі вочкамі скіравалася да яго—навакол раздаліся воплескі і каб не дзяжурны прыстаў, дык ня ўстрымалася б гэтая быццам загатаваная ўжо раней, прыхільная дэманстрацыя...

А падсудны быццам нічога — сядзеў сабе чырвоны, пазёўваў, дый пазіраў направа і налева... здавалася нават, што нешта пасьвістываў...

— Вось табе і ў Менск прыехаў!—праносіліся ў галаве ягонай думкі.

— А народу, народу!... Што ў тэатры, ці як на лёто ў Валэйшы!... Тфу, тфу... што гэта ён мне ўспомніўся!... А Любачка нішто сабе яшчэ.. вось крыху толькі пастарэла... А! і Максім Гарэцкі ў экспэртах?! І Кум?! Вітаю, вітаю... Што?!... І Міхась?!... А дзе-ж ягоная жонка?!... ён пачаў азірацца на публіку...

За судзейскім сталом усе было гатова, і старшыня, пашаптаўшыся з іншымі судзямі прыступіў да разгляду справы...

Старшыня: Прашу падсуднага бліжэй.. і скажыце нам: хто вы...

Падсудны; (ўстае і зірнуўшы на права і налева падходзіць да стала) э... э... э... я — Францішэк Аляхновіч, артыста і драматург беларускі...

Абвінавацель (устае) які артыста—тэатральны, ці на ўсе рукі?...

Падсудны: (нібы сьмяецца) гэта... гэтае пытаньне досыць разцяжнае...

Абвінавацель: Ах разцяжнае! А для нас зусім кароткае.. А скажыце падсудны ці не падпісываліся вы часам Олехновіч, а не Аляхновіч?... Ах падпісываліся!... Я больш нічога (садзіцца і пачынае нешта запісваць у паперы).

Старшыня: (бярэ абвініцельны акт і пачынае голасна чытаць) падсудны Францішэк Аляхновіч абвінавачываецца ў тым, што ў 1921 годзе патаемна пакінуў вольную і незалежную Беларусь і перакінуўся ў паразіты ў буржуазнаю Польшчу... Другое: што тамака ў Вільні прыткнуўся да Валэйшы і стаў актыўным яго сябрам-супрацоўнікам.. Трэцяе: што будучы ўжо матэрыяльна забясьпечаным службаю ў пакрэўнай да нас арганізацыі—касе хворых—абдумана, у поўным розуме і у *здравым разсудку*, без прымусу, па ўласнай волі і ахв це, на'т з прыемнасьцю ўвайшоў у арганізацыю бандыты фашыстаўскага нейкага Паўлюкевіча пад назовам Тымчасовая Рада Беларуская, падтрымаў яе ў часе развалу і займаў тамака пасады Віцэ—Старшыні, без права заступніцтва, Віцэ—рэдактара без права рэдагаваньня і дырэктара тэатру без тэатра...

І чацьвёртае: што ня толькі браў ўдзел у скліканым праз гэнага Паўлюкевіча зьездзе, але адчыніў яго, прывітаў і падпісаў усе падсунутыя яму рэзалюцыі.

Дзеля ўсяго вышэйнаказана на моцы ст. ст. 606, 909 і 4711 падсудны Францішэк Аляхновіч перадаецца Суду Народнага Трыбуналу...

Ці прызнаецё вы сябе вінаватым?

выя войскі, якія хочуць дапамагчы кітайскай чырвонай арміі. Але трудна спадзявацца, каб да гэтага дайшло, бо тады прышлося-б умяшацца і іншым дзяржавам.

СКАСАВАНЬНЕ ВАЕННАГА КАНТРОЛЮ Ў НЯМЕЧЧЫНЕ Рада Лігі Народаў на сваёй апошняй сэсіі пастанавіла скасаваць з 1 лютага 1927 году ваенны кантроль над Нямеччынай.

ПЕРАРЫЎ ЛІТОЎСКА-САВЕЦКІХ ПЕРАГАВОРАЎ. Варочаецца з Масквы да Коўні літоўская гандлёвая дэлегацыя. Перарыў перагавораў прыпісываюць перавароту ў Літве.

ДАДАТКОВЫЯ ВЫБАРЫ Ў АНГЛІІ. На дадатковых выбарах у парлямант у акругу Смітбэк, прайшоў кандыдат Работніцкае партыі. Гэта паказвае, што грамадзкая думка, пасьля пабеды кансэрватараў на выбарах у парлямант, ізноў хіліцца ўлева.

ПЕРАВАРОТ У ЛІТВЕ. 18 сьнежня ў Літве адбыўся палітычны пераварот. Войска заняла Сойм і арыштавала ўрад. Прэзыдэнт Грыніус скінуты. На чале паўстаўшага войска стаіць маёр Плехавічыус.

Безпасрэднай прычынай перавароту было талераваньне урадам комуністычнае акцыі.

---

# Цемныя сілы.

Мы зьяўляемся сьведкамі вялікіх сусьветных падзеяў, калі ўвесь сьвет падзеляны на 2 варожыя лагэры. На чале пралетарыяту ці правільней кажучы фізычна-работніцкай масы—стаяць сацыялісты і іх лёгічнае даканчэньне комуністы, на чале клясаў імучых — сялянства і гэтак званай буржуазіі стаіць двігацель сусьветнага прагрэсу — армія ўмысловых работнікаў, арыстакраты духа—інтэлігэнцыя. Там у сацыялістаў сіляцца правясьці ў жыцьцё прынцып мэханізацыі працы чалавека, зрабіць яго раўназначнай пешкай з іншымі гэткімі-жа пешкамі, у лагэры работнікаў духа на першы плян выступае адзінка—індывідуум, які залежна ад сваіх прыродных здольнасьцяў можа прагрэсыўна падымацца над агульна пешачнай масай.

Паміж гэтымі дзьвюма лагэрамі ідзе глухая, а часам і адкрытая барацьба.

Некалі народы ня ведалі іншых войнаў, як паміж паасобнымі дзяржавамі, альбо асобнымі народамі. Цяпер бьюцца брат з братам, адна частка народу з другой. Гэтак яшчэ так нядаўна Расея залівалася крывёю братняй вайны. У Кітаі барацьба паміж чырвонай і белай кітайскімі арміямі ідзе яшчэ і цяпер. Нядаўна мы былі сьведкамі страшэнна ўпартай барацьбы паміж англійскімі в глякопамі і рэштай грамадзянства Англіі; як ведама забастоўка вуглякопаў прынясла страшэнныя страты Англіі. Нагул усялякая ўнутрана-дзяржаўная, а тым больш барацьба паміж паасобнымі клясамі народу абезсільвае перад усім дзяржаву і абезкроўлівае народ—нацыю. На гэтым заўсёды карыстаюць розныя інтэрнацыянальныя арганізацыі, як напр. комуністычны інтэрнацыянал.

Разумеючы гэта добра ўсе маладыя дзяржавы найбольшую ўвагу зварачвалі на нацыянальнае адзінства народу.

Бо калі ў народзе зашмат палітычных партыяў, дык гэта выяўляе палітычную слабасьць народу, але калі ў народзе няма адзінства нацыянальнага, дык гэткаму народу пагражае нямінучая пагібель.

Беларускі народ, які на нашых вачох ажыў і расьце ў сваей нацыянальнай магутнасьці, да гэтага часу быў нацыянальна адзіным. Праўда, шырокія беларускія сялянскія масы не дарасьлі яшчэ да адпаведнай вышыні сваей нацыянальнай сьвядомасьці, бо тагды іншы лёс быў бы беларускага 12 мільённага народу, падзелянага сяньня на кавалкі. І вось, у момэнт найбольш важны і адпаведны, калі адбываецца скамплікаваны працэс нацыянальнага адраджэньня, 6 гадоў назад у беларускім нацыянальным жыцьці зьявіўся новы фактар, які адыгрывае найбольш прыкрую ролю ў беларускім адраджэньні: да беларускага руху прылажылі сваю руку комуністы.

Беларусь падзеляная межамі іншых дзяржаваў, комуністы дзеляць на клясавыя групы.

І трэба з вялікай прыкрасьцю сканстатаваць, што на агідныя ўслугі да бальшавікоў у гэтай іхняй, разьбіваючай беларускі народ працы, пайшла частка і так маналічэбнай беларускай інтэлігэнцыі. Так мы ведаем, што беларуская інтэлігэнцыя ў Савецкай Беларусі служыць верай і праўдай комуністычным валадарам, можа з прымусу і без ахвоты. можа і з ненавісьцю (працэс Лістапада!) але служыць. Сяньня мы маем доказы агіднай службы ці прыслужываньня бальшавікам ужо з боку нашых заходня-беларускіх культурнікаў (палітычныя служкі бальшавікоў ужо даўно працуюць у нас: Грамада і Белком!).

Так у № 9 „Нашай справы“ быў зьмешчаны пратэст Ураду „Т-ва Беларускае школы“, проціў кс. пасла Станкевіча за палеміку (!) яго з Луцкевічам і пастанова аб выключэньні пасла кс. Станкевіча (які быў адным з закладчыкаў Т-ва) з ліку сябраў Т-ва. Праўда гэтая пастанова трохі спазьнілася, бо кс. Станкевіч загадзя сам выйшаў з Т-ва Б. Школы, бо Т-ва больш цікавіцца палітыкай грамадаўскага ўклону, чым культурнай працай. Пастанова аб выключэньні заслужанага культурніка на беларускай ніве і вядомага барацьбіта за беларусізацыю беларускага касьцёла з культурнай установы за палітычную палеміку з палітычным спэцам і за абнародваньне дакумэнтальных і абсалютна праўдзівых фактаў аб скандальнай. дзейнасьці Луцкевіча—ёсьць дзікай выхадкай, якая можа быць зразумелай і вытлумачанай толькі... адпаведным прыказам з боку чырвоных фінансістаў!...

Аднак жа факт застаецца фактам. Раскол і падзел на два варожыя лагэры сярод беларускіх культурных сілаў Заходняй Беларусі ёсьць відавочным фактам. І віна за гэтае падае выключна на пралетарска-бальшавіцкую Грамаду і тых яе прыхвасьняў, якія прыкрываючыся фігавым лісточкам „апалітычнасьці“ (як. п. Астроўскі!) падпісалі гнюсны дакумэнт—пратэст і пастанову аб выключэньні са складу Т-ва Беларускай Школы ўсімі паважанага беларускага культурнага і палітычнага дзеяча кс. Адама Станкевіча.

А. Паўлюкевіч.

---

# У С.С.Р.Р.

Што падаткі ў нас цяжкія — аб гэтым німа спрэчкі Але Грамада запэўняе — што ў бальшавікоў жывецца сялянам як у раю. Аб розных адміністрацыйных зьдзеках над сялянамі, тэррору Г.П.У. і жыдоўскай калёнізацыі мы ўжо пісалі ня раз. Але тое, што дзеецца сягоньня пераходзіць усе граніцы магчымасьці.

У „Савецкай Беларусі“ ў N 276 зашчана абвестка „правілы правядзеньня арышту і продажу з публічных таргоў маемасьці за няплату падаткаў“, падпісаная Адамовічам, старшынею Совнаркому. Гэтыя правілы зьяўляюцца нечым нязвычайным нават для С.С.Р.Р. У той час як у „буржуазнай“ Польшчы закон забараняе прадаваць за падаткі нават варштаты праізводства (інструманты альбо каня) урад сялян і работнікаў прадае з таргоў нават нярухомую маемасьць — як будынкі і зямлю.

Мы прывядзем важнейшыя параграфы з гэтых правілаў, якія займаюць цэлую газэтную страніцу дробным друкам.

У ўвазе да артыкулу 4 знаходзім: Прадукты, якія хутка спуюцца (мяса, яйкі, малочныя прадукты і г. д.), могуць быць прададзены фінансавымі органамі без назначэньня публічных таргоў усімі даступнымі спосабамі...

Тут ужо прост прыпамінаюцца часы „прадналогу“.

Але найважнейшымі параграфамі будуць 2, 4, 9 і 24 у якіх гаворыцца аб прадажы жывёлы, будынкаў і зямлі за няўплату падаткаў.

§ 2. У выпадку, калі спагнаньне нядоімкаў будзе пакіравана на будынкі і на права забудоўкі ўжываюцца апрача таго правілы Грамадзянскага Працэсуальнага Кодэксу.

§ 4. Гавора аб тым, што продаж будынкаў прыватных асобаў і прыватных прадпрыемстваў могуць праводзіцца толькі прадстаўніком фінансавага аддзелу акруговага выканаўчага камітэту.

Увага да артыкулу 9 гавора аб тым, што можа забірацца на продаж жывёла.

Але найцікавейшым ёсьць артыкул 34: Ва ўсіх выпадках, калі сумы, вырučанай ад продажу маемасьці нядоімшчына, ня будзе хапаць для папаўненьня ўсяе нядоімкі, але ў нядоімшчыка будзе знойдзена іншая маемасьць (парткі! Рэд), якую можна скарыстаць для спагнаньня, то павінен быць зроблены новы сьпіс маемасьці ў колькасьці, выстарчальнай для спагнаньня нядоімкі, і толькі ў тым выпадку, калі абсьледаваньнем будзе устаноўлена поўная немаемнасьць нядоімшчыка (абсалютны басяк! Рэд), застаўшаяся нядоімка скідаецца з рахунку, як безнадзейная да паступленьня“.

Сялянэ, чуеце? — На які рай Вас цхае Грамада, як добра жывецца людзям пад бальшавіцкай уладай!

---

Падсудны: (пры чытаньні акта стаіць з пахілянай галавой) э... э... (задумваецца, закатвае вочы да гары, пасьля рашуча) па першаму пытаньню не!... Ня прызнаю!...

Старшыня: Ну, калі ласка, высьвятліце нам...

Падсудны: Што выехаў я патаемна—гэта правідлова, алеж, паважаныя судзі, у вас-жа лёзунг немагчымы — у вас хто не працуе, ня мае права есьці...

Голас з публікі: Правільна таварыш!...

Падсудны: А я-ж пісьменьнік!... а мне, каб працаваць трэба матэрыялу...

Абвінавацель: (ўстае) а пралетарыят, а жыцьцё ягонае, а чырвонармейцы. а чэка—гэта для вас не матэрыял?!...

Падсудны: грамадзянін абвінавацель мяне не зразумеў—я лічу, што матэрыял гэта нешта рэальнае, гэта тое, што шалясьціць, альбо зьвяніць у кішані...

Абвінавацель: Ах! Грошы!...

Падсудны: Але, але... Грошы, не!... на'т і ня грошы, а авансік, маленькі авансік.. А скуль я тутака ў вас дастану? У чэка, ці ў пралетарыя?!... А тамака зусім справа іншая — пайшоў сабе на Віленскую 12—вось табе авансік адзін, зайшоў у Гатэль Сакалоўскага—вось авансік другі заглянуў на Гэтманскую—і авансік трэці... А ці шмат чалавеку трэба—абы якіх небудзь пару „службовых“, дый дзяцішкам на малачышка..

Галасы з публікі: Брава! Правідлова!

Абвінавацель: (з усьмехам охідна пытаецца і калі падсудны згодна ківае галавой, дык сам іранічна адказвае) скажыце мне падсудны, а ці не гралі вы на спэктаклю ў угодкі сьвяткаваньня Слуцкага паўстаньня? Ах! гралі!... А ці ня спатыкаліся вы з „Дзяргачамі“?... Ах, спатыкаліся!.. А калі езьдзілі ў Коўню ці ня былі ў Ластоўскага?... Ах, былі!... А ці ня пілі вы з Мамонькай гарэлку?... Ах, залівалі!!... Я больш нічога.. (усеўся і пачаў запісваць у паперы).

Галасы з публікі: Здраднік!... Далоў!..

Да сьценкі яго!...

Абаронца: (падняўся) а скажыце, калі ласка, падсудны, ці знаёмы вы з Антонам Луцкевічам? Ах, знаёмы! і да гэтага часу на'т прыяцелі?!... О добра, добра.. А ці ня быў Тарашкевіч Тарас на сьвяткаваньні ўгодкаў Слуцкага паўстаньня?!.. Ах, быў!.. Добра, добра.. Я больш нічога (усеўся). Галасы з публікі: Брава, брава!...

Голас Любачкі: няхай жыве Францішэк!...

Старшыня: (звоніць) прашу грамадзян ня шумець і ня пляскаць... Тутака ня тэатр, а падсудны пакуль што не артыста... (да судзяў можа яшчэ хто мае якое запытаньне?

Не?!.. Прашу вас падсудны перайсьці да другога пункту...

(Працяг будзе).

*Г-ка.*

---

# Жыцьце провінцыі

## Як адбываліся Радашкоўскія курсы.

Летам у Радашковічах „Таварыствам Школы Беларускай“ якое як ведама знаходзіцца пад кіраўніцтвам Грамады, былі зарганізаваны беларускія вучыцельскія месячныя курсы. Праўда на гэтых „курсах“ чыталі лекцыі пабеларуску, але на тэму як... рабіць гурткі Грамады!.. На гэтых курсах каго толькі ня было!.

У б. чыноўнікі, чыгуначныя, вайсковыя, б. валасныя пісары,ураднікі і таказ ваныя „рэдактары“ і пісьменьнікі з „Справаў“, якія былі выпушчаны з вастрогу... У вось увесь гэты элемэнт—галодкы, халодны, азлобляны і атрымаў на лэкцыях інструкцыі, як рабіць гэтыя гурткі—разьехаўшысь па ўсей Беларусі.

Былі праўда некаторыя больш шчасьлівыя, якія за верную службу і заслугі былі дапушчаны на вочы галоўнага правадыра Сьмярдзякова і прымушаны працаваць пры цэнтральным камітэце Грамады ў Вільні, як напр. б. настаўніка Астапчыка.

А якая была карысьць з тых курсаў для самых настаўнікаў, для беларускага школьніцтва і для беларускай культуры хіба ня цяжка дагадацца.

*А. К. з Радашковічаў.*

## У гора і сьмех.

(*Вёска Хіневічы Дзятлоўскай гм. Слонімск. пав*)

У нас на вёсцы ўжо начала працаваць Грамада залажыўшы свой гурток. Праўда да гуртка пайшлі адны гультаі, але ня ў гэтым цікавасьць Паслухайце што яны пяюць нашым цёмным сялянам. Яны кажуць, што Грамада ўжо гэткая магутная сіла, што нікога не баіцца, бо мае 800 тысячаў своіх сябраў!

Што ў м. Горадні ўжо ёсьць 50 тысячаў беларускага войска, якое толькі чакае сыгналу, каб у адпаведны момант выступіць проціў палякоў і далучыцца да Савецкай Беларусі. Што ўсім сябрам Грамады скора будзе дадзена аружжа, якое прыдзе з за граніцы.. Што хто не запішацца да іх партыі, той ў недалёкай ужо будучыне будзе змушаны уцякаць разам з палякамі аж да самай Варшавы... Каб не плаціл бы падаткаў, бо з грамадаўцаў усё роўна іх сьцягваць ня будуць, бо іх баяцца... Што хто хоча уцякаць да Савецкай Беларусі, дык таму даволі толькі мець чырваны грамадаўскі білет і таму усюды дарога адчынена...

Вось што пяе Грамада!. Зьдзек і ашуканства над беднай цёмнай сялянскай масай.

*Б. Лапцёў.*

## Бліжэй да вёскі.

(*в. Гародзькі, павет Валожынскі.*)

Гэтымі днямі адбыліся тыднёвыя гаспадарчыя курсы ў нас, зарганізаваныя сэймiковай уладай. Лекцыі адбываліся ў памешканьні школы.

Народ быў вельмі зацікаўлены курсамі, якія былі добра пастаўлены, Аднак жа, на жаль, усе лекцыі чыталіся па польску, што для сялян не зразумела, асабліва, калі пытаньне было аб якіх небудзь тэрмінах, альбо назвах.

Пара, каб інструктары і лектары ў раёнах беларускіх вёсак пачалі выкладаць пабеларуску. Толькі тагды будуць добрыя рэзультаты ў сэнсе фактычнага подняцьця ураўня веды ў сялян і папулярызаваныя культурна-гаспадарчых здабычаў. *А.*

## Ліда.

Нядаўна ў нашым месьце адбылася лекцыя вуніята Леснабродзкага на тэму: „Чаму я стаў каталіком„ і „Памылкі праваслаў'я і яго плады„, На лекцыі было каля 40 чалавек ды і то ўсё больш каталікоў...

У працягу ўсей лекцыі перакульшчык вуніят ганіў родную нам праваслаўным беларусам нашую праваслаўную веру і яе духоўных правадыроў сьвяшчэннікаў і епіскапаў. „Заблудшыя браты“ зварачваўся перакульшчык Леснабродзкі да праваслаўных беларусаў. „Толькі ў каталіцкай веры вы можаце быць пэўны, што атрымаеце спасеньне душы.

Але дарэмныя будуць высілкі гэтага і яму падобных вуніятаў—перакульшчыкаў!. Беларускі праваслаўны народ моцна стаіць за сваю бацькаўскую веру, а да розных перакульшчыкаў як Леснабродзкі, Піліп, Якубоўскі і інш., якія ганяць публічна тую веру да якой яшчэ нядаўна належалі самі, адносіцца з агідай.

*Лідзкі праваслаўны беларус.*

## Дабрадзеі...

Комуністычная газэта „Наша Справа“ ад 16 XII 26 падае скаргу грамадаўцаў з в. Шалыгі, Гарад. гм. Малад пав. на абшарніка Секавінскага, які ўзяўшы ў полі коні сялян, жадаў пасьля ад каня па 10 зл.

Што абшарнік гэта рабіў, нас ня дзівіць, але тутка ў нас у Селявічах, Міжэвіцкай гм. Слонімскага пав, адзін Сьмярдзякоў, старшыня гуртка „Грамады“ — таварыш Сьцяпан Серкевіч, восеньню г. г. узяўшы коні сваіх-жа суседзяў зажадаў пасьля ад каня па... 15 зл. Што вы на гэта скажаце таварышы з „Грамады“?! Такое дабро даюць нам грамадаўскія прэзэсы і іх гурткі...

Гэтый жа Серкевіч на славах „комунізуе“, а ў практыцы „працуе“... Суседам яго ёсьць бедны пастух в. Селявічы, ад якога ўзяў палавіну гароду і не аддае бедняку...

Калі ты „таварыш-прэзэс„ хочаш „комунізаваць“, дык павінен бедняка пастуха ратаваць, а не апошнюю кашулю нахальна браць...

## Развал новага гуртка Грамады.

Сільв. Быцько, скарбнік гуртка „Грамады“ ў в. Селявічах, Слонімскага пав., пазнаўшы працу розных „бацькоў комуны“ — са славамі „Вы і вашая Грамада—*гэта чырвоная банда ашуканцаў“— пакінуў гурток зусім.*

## Псуецца..,

12. XII. 26. в. Варнічы, Слонімскага пав. быў сход „дэлегатаў“ гурткоў „Грамады“. Можна там было бачыць цэлы штаб падрайён. і райён. камітэтаў К. П. З. Б.

Доўга радзілі, як бы пашыраць працу сярод сялян, а то нешта апошнім часам псуецца ў гуртках... Шкада працы, таварышы!

## Скуль грошы.

У м. Слоніме, вул. Менская 4, адчынены сэкрэтарыят „Грамады“ Працуе ў сэкрэтарыяце 4 чалавека. Кожны з іх бярэ па 300 зл. у месяц. Апрача таго за кватэру даюць 80 зл. у месяц.

Адкуль яны маюць столькі грошаў?

Цікава адзначыць тое, што працаўнікі гэтага сэкрэтарыяту Алекс. Баль і Татарын добра гуляюць у Слонімскіх рэстаранах.

Гуляйце сьмела, таварышы.

Прыдзе пара...

## Нясуць культуру.

У сябра гуртка „Грамады“ ў в. Острава, Слонімск. пав. паліцыя знайшла апарат да „самагонкі“ ў той час, як пачаў гнаць гарэлку. Цяпер перапалох у радах „чэсных грамадаўцаў“...

## „Фатаграфія“ сябраў гуртка Грамады.

*(в. Селявічы, Слонімскага пав.)*

1) *Сьцяпан Серкевіч*, прэзэс, гадоў 50, б., „истинно советскій“ міліцай (дзяржыморда), комунізуючая пэрсона, маральнае аблічча-0.

2) *М. Б.*—быўшы чэкіст. Гэтага даволі...

3) *Ф. Серк.*—комуністычны дзеяч, угалоўны элемэнт, шпік на 2 фронта, пад судом—157 ст. К. К.

4) *А. Р.*—злодзей. 3 месяца турмы за кражу.

5) *Ул. Б.* — уцёк з „раю“, — гдзе засудзілі яго на 2 гады прымусовых работ.

6) *Янка Р.* — адміністрацыйна караны, смаркач 18 гадоў, заражаны бакцылям комунізму,—вырабу і маркі С. С. (фабрыка ў Езёрніцы).

7) *Янка Сенк.* — прыйшоў нядаўна з Слонімскай турмы...

8) *П. Серк.*— цяпер сядзіць у турме...

Што нам гэтыя людзі дадуць? — Гніль і бруд...

## Як у нас дарогі правілі.

(*Бельскі пав. Пасынкаўская гм.*)

Як ведама папраўкамі дарог займаецца ў паветах „Wydział drogowy“, Істнуе і асобны дарожны падатак, які пад назовам „drogowego“ што год спаганяецца з сялян. Аднак падатку хапае толькі на пэнсіі ўрадоўцам „biura drogowego“, а на папраўку дарог застаецца вельмі мала. Здараецца ўсё-ж калі некалі, што „wydział drogowy“ і займецца папраўкаю дарог. Так напр. восеньню мінулага году распачалася ў нас папраўка гасьцінца, які ідзе з Бельска ў Нарву. Правілі гэткім спосабам. У найбольш нізкіх мяйсцох дзе вясной і восеньню робяцца лужы вады, па бакам гасьцінца капалі глыбокія канавы — адкідаючы зямлю на самы гасьцінец. Стараліся зрабіць як найвялікшы насып, каторы дзе ня-дзе даходзіў да мэтра вышыні. Але ня лічыліся з гэтым, што для насыпу бралася гліна, а не пясок—жвір. Ня трудна сабе прадставіць чым стаўся для праежджаючых, пасьля гэткае папраўкі, гасьцінец.

Калі пачаліся дажджы переазд па папраўленай дарозе зрабіўся немагчымым. Лаянка па адрэсу „польскае шосы“ ўсьцяж была чутна ад угразшых сялян, Здарылася аднак гэтаю „шосаю“ праяжджаць „drogowemu“ інжынеру, ды яшчэ на аўтамабілі. Ведама аўтамабіль уграз ў гліне па самыя восі—ні ў зад, ні у перад. Цэлая вёска мусіла ісьці выцягіваць аўтамабіль. Удзячны інжынер распарадзіўся навезьці на гліну пяску. Пасьля гэтага дарога ў тым месцы зрабілася магчымай.

Але для гэтага трэба было, каб уграз сам інжынер.

*Катлоўскі,*

# Тутэйшая хроніка.

### СУД НАД КСЯНДЗОМ ГАДЛЕЎСКІМ.

12 студня ў найвышэйшым судзе распачнецца разгляд справы вядомага беларускага дзеяча кс. Гадлеўскага.

### ДЫПЛЯМАТЫЧНАЯ ХВАРОБА ЛУЦКЕВІЧА.

Як ведама Луцкевіч на ўсе закіды аб яго здрадніцкай службе дэфэнзывам усяго сьвета, сыстэматычнай ілжы і фальшаваньні фактаў заўсёды рэагаваў альбо лаянкай без запярэчаньня фактам, альбо проста маўчаў.

Аднак-жа ў апошнія часы доўгацярплівасьць усіх беларускіх партыяў і дзеячоў (апрача адзінай пралетарскай Грамады!) вычарпалася і ўся беларуская прэса, як „Крывіч“ Ластоўскага, „Беларуская Крыніца“ — хадэкаў, „Сялянская Ніва“ — Сялянскага Саюзу і „Беларускае Слова“ — Беларускае Нацыянальнае Рады згодна акрэсьлілі Луцкевіча як беларускага Сьмярдзякова, атручываючага беларускую палітычную і культурную атмасфэру і ганьбячага само імя беларуса.

Адбрэхацца „дэфэнзывай“, прадажнікамі — было ўжо нельга і Луцкевіч.. захварэў...! І падаслаў бараніць свой гонар сваіх прыхвасьняў...

Хітра, выгадна і „ганарова“!

### ЗГОДА БЕЛАРУСАЎ ПАД НОВЫ ГОД.

Канфлікт паміж Беларускай Нацыянальнай Радай і Т-вам „Беларуская Хатка“ зьліквідованы. Выйшаўшага пару месяцаў назад з Хаткі старшыню Рады п. А. Паўлюкевіча, Хатка выбрала с в а і м ганаровым сябрам. 29 сьнежня с. г адбыўся надзвычайны агульны сход, на якім выбраны новы урад Хаткі у складзе: старшыня А. Паўлюкевіч сэкрэтар Б. Друцкі-Падбярэскі і скарбнік Т. Вернікоўскі. Бліжэйшымі сваімі заданьнямі Хатка ставіць: арганізаваньне сталага беларускага тэатру, выдаваньне месячніка—журнала, пасьвячонага беларускай культуры і мастацтву і аб'яднаньня на грунце апалітычным і таварыскім шырокіх кругоў беларускага дэмакратычнага грамадзянства.

## Пісьмо у Рэдакцыю.

ПАВАЖАНЫ ПАНЕ РЭДАКТАР!

Не адмоўце надрукаваць у Вашай паважанай газэце наступнае.

У грамадаўскай газэце „Народная Справа“ ад 3-XI 26 г. была надрукована карэспандэнцыя пад агульным загалоўкам і аб нашым кутке зусім ілжывая.

Мы ніжэйпадпісаныя сябры гуртка Беларускага Т-ва „Прасьвета“ ў вёсцы Вензаўцы грамадзяне вёскі Вензавец Дзятлаўскай гміны, Навагрудзкага павету гэтым даводзім да агульнага ведама, што гурток „Прасьветы“ быў ёсьць і будзе істнаваць у нас і нясьці родную беларускую прасьвету ў цёмную сялянскую хату. Што датыча п. Гарбуна, дык апошні прыймае самы дзейны ўдзел у „Прасьвеце“, карыстаючыся падтрыманьнем і пашанай сялян. П. Гарбуна ніхто з в. Вензаўца „выганяць“ і ня думаў, як аб гэтым ілжэ і брэша аўтар вышэйказанай заметкі. Роўным чынам ілжэ грамадаўскі карэспандэнт, і далей, бо гурток Грамады ў вёсцы не заложаны і ніколі заложаны ня будзе і мы ніколі ня будзем сябрамі яго. Так што ўсё напісанае і надрукованае ў газэце „Народнай Справе“ ёсьць фальш і брахня. Ганьба здраднікам Беларускага Народу!

Прымеце Пане Рэдактар словы паважаньня.

Ідзе 33 подпіса.

Пры лісьце прыложана афіцыяльная паперка гэткага зьместу:

Спраўка.

Дана гэтая спраўка Уладзіміру Гарбуну ў тым, што гуртка Сялянска-Работніцкай Грамады ў в. Вензаўцы няма, што датычыцца пераезду сэкрэтарыяту БНР. і гуртка „Прасьветы“, то яны часова былі перанесяны ў урачышча Мураванку асабіста. п. Уладзімірам Гарбуном“.

**Солтыс вёскі Вензавец**

## Колькі беларускіх кніжак выйшла у Вільні у 1926 г.

Беларускі выдавецкі рух у Вільні значна а ж ы в і ў с я ў 1926 г.

Выйшлі наступныя творы:

I. Літэратурныя творы.

1. „Дэмон“ — паэма (пераклад).
2. „Дванаццаць“ — паэма (пераклад).
3. „Дай чарку брацеl“ — паэма К. Сваяка.
4. Байкі — Б. Друцкага-Падбярэскага.
5. „Smiech nia hrech“ — żarty S. Stankiewicza.
6. „Бартэк — пераможнік“ апавяданьне (пераклад).
7. Сцэнічныя творы—Л. Родзевіча (выд. II).
8. „Wybary starszyni“ — kamedja J. Byliny.
9. „Ня разумам сьцяміў, а сэрцам“ — п'еса Вясёлага.

II. Падручнікі.

10. Навейшая гісторыя — Вульфіуса.
11. Гэомэтрычны задачнік (частка І-шая) — Рыбкіна.
12. Наглядны арытмэтычны задачнік — А. Гурскага
13. „Родны Край“ — хрыстаматыя Л. Гарэцкай, ч. І шая (выд. 4 ае).

III. Рэлігійныя творы.

14. „Hołas Duszy“ — madlićwiennik ks. K. Stepowicza.
15. Сьв. Эвангэльле паводле Лукі (выдана ў Лодзі).
16. Сьв. віл. Мучанікі і Дзіватворцы Антон, Іван і Астап.
17. Сьв. Гісторыя Старага Завету. С. Паўловіча.

IV. Палітычныя брашуры.

18. „Цар Голад“.
19. „З усіх бакоў польскае дзяржаўнасьці“ (сканфіскована).

V. Рожныя творы.

20. Асновы грамадзкай гаспадаркі — Ад. Більдзюкевіч.
21. Казка аб вадзе — Вэльямі (II-ое выд).
22. Alkahol i baraćba z im. — Hałubianka - Buczynskaja.
23. Куды і як эміграваць?
24. Кнігасьпіс беларускіх кніжак.
25. Biel. kalendar „Krynica“ na 1927 h.
26. Бел. Народны Календар на 1927 г.
27. Бел. календар-кніжка на 1927 г.
28. Віл. праваслаўны календар на 1927 г.
29. Бел. адрыўны календар на 1927 г.
30. Сьпеўнік бел. рэвал. песьняў.

Акрамя таго выйшлі: ноты А Стэповіча п.н. „Дзе чутны мовы нашай гукі“; статуты Т-стваў; партыйныя праграмы; інструкцыі; адозвы і г. д.

Бібліограф.

## ЖАРТЫ.

### Якая сьмерць найлепшая.

— Ану ўгадай, якая сьмерць найлепшая?.

— Напэўна, што найлепшая сьмерць ёсьць — чужая.

### Непрадбачаныя выдаткі.

Пытае адзін „радны“ ў іншага:

—Куме, што гэта за „непрадбачаныя выдаткі“, пра якія чытаў пісар, як мы ўхвалілі грамадзкі бюджэт?.

— Гэта такія невядомыя выдаткі, пра якія толькі пісар і войт ведаюць, куды яны дзяюцца.

* * *

У зьвязку са зьмешчанай заметкай у адным з сатырычных беларускіх журналаў, што рэдакцыі беларускіх газэтаў зьбіраюць ахвяры на дом—начлежку для адстаўных дзеячоў, эсэраў і інш. быўшых людзей, рэдакцыя „Беларускага Слова“ атрымала на гэтую мэту ад асобы, якая захацела застацца няведамай 3 злотых.



Адказны Рэд. Т. Вернікоўскі. Друк. Новочэсна Вільня Біскупья 12. Выдавец Бел. Нацыянальная Рада.